

ספרי' — אוצר החסידים — יובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
עשרים וחמשה

היכל
שלישי

מאמר ותוסף אסתר

תקנ"ז

מכ"ק אדמו"ר הזקן
הרב רבי שניאור זלמן מליאדי
(בעל התניא והשו"ע)
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

יוצא לאור בפעם הראשונה מכתב יד

על ידי מערכת
"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ותשע לבריאה

MAAMOR
VATOSEF ESTHER-5557

Copyright © 2019

by

Kehot Publication Society

770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213

(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718

editor@kehot.com

Orders Department:

291 Kingston Avenue / Brooklyn, New York 11213

(718) 778-0226 / FAX (718) 778-4148

www.kehot.com

All rights reserved.

The Kehot logo is a trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

Printed in the United States of America

ב"ה.

פתח דבר

לקראת ימי הפורים הבעל"ט, הננו מוציאים לאור מאמר ד"ה „ותוסף אסתר“
מאת כ"ק אדמו"ר הזקן.

המאמר נמצא בשני כתבי-יד שבספריית ליובאוויטש, ורשום עליו שנאמר
בפורים של שנת תקנ"ז, ונדפס כאן בנוסח זה בפעם הראשונה.

לתועלת הלומדים והמעיינים הוספנו בשולי הגליון מראי מקומות וציונים.

*

הקונטרס נערך על ידי הרה"ת ר' אליהו שי' מטוסוב.

מערכת „אוצר החסידים“

ערש"ק פ' ויקהל, פ' שקלים,
מבה"ח אדר שני, היתשע"ט
ברוקלין, נ"י.

ותוספי אסתר ותעמוד לפני המלך וכו' ותפל לפני רגליו וכו'. להבין ענין רגליו למי שאינ' לו דמות הגוף. הנה כנס"י נקראת לפעמים רחל, דהיינו לעת מצוא האדם בנפשו התגלות אלקות מורגש במוחו, שאפס זולתו שכולא⁵ קמי' כלא חשיבי וגם נפשו רוצה ליבטל וליכלל ביחודו במס"נ ממש למהוי' אחד באחד נק' רחל, כרחל' לפני גוזזיה נאלמה כאלם' כו', נחשבנו⁶ כצאן טבחה שאינה בועטת במיתתה כשאר בהמות אלא פושטת צווארה לשחיטה, וזהו רחל¹⁰ עלמא דאתגליא (בחי' ממלא כל עלמין) שהתגלות אלקות אצלו לנוכח הנק'

ויושט המלך גו' ותעמוד לפני המלך [ונתבאר ג"כ לקמן בהמשך המאמר].

(3) שאין לו דמות הגוף: פיוט יגדל. וראה פיהמ"ש להרמב"ם סנהדרין פ' חלק היסוד ג'. תניא שהיחודה ספ"ב, ובמ"מ לשם.

(4) כנס"י נקראת לפעמים רחל: ראה זח"ב כט, ב. ב"ר פ"א, ב. תניא פמ"ה. ענין התו"א נמצא ג"כ בהמשך תער"ב ח"א שם, ז"ל כאן: והיינו כשיש התגלות אור הנפש שרצונו להכלל באוא"ס שרשו ומקורו נק' בשם רחל, וכמו כרחל לפני גוזזי' נאלמה, דפ"י נאלמה הוא ל' שתיקה שהו"ע הביטול כו' וכמו כצאן טבחה שפושטת צווארה לשחיטה ברצון פשוט, וכ"ה בכא"א מישראל שיהי' רצונו להבטל ולהכלל באורו ית' למהוי' אחד באחד כו', וכל זמן שהוא בהתגלו' ובהתלהבות נק' בחי' רחל כו'.

(5) שכולא קמי' כלא חשיבי: זח"א יא, ב.
(6) למהוי' אחד באחד: זח"ב קלה, א (פיסקא: כגוונא).

(7) כרחל לפני גוזזיה נאלמה: ישע"י נג, ז.
(8) כאלם: תהלים לח, יד: ואני כחרש לא אשמע וכאלם לא יפתח פי.

(9) נחשבנו כצאן טבחה . . פושטת צווארה לשחיטה: תהלים מד, כג: כי עליך הורגנו כל היום נחשבנו כצאן טבחה. שהש"ר פ"א, סד: מה יונה זו פושטת צווארה לשחיטה כך ישראל שנאמר (תהלים מ"ד) כי עליך הורגנו כל היום. ועד"ז בכ"מ. וראה גם יהל אור להצ"ע ע' תקט.

(10) רחל עלמא דאתגליא: ראה זח"א קנב, א. ע"ח שער מוחין דצלם (שכ"ג) פ"ד. ועוד.

(1) ותוסף אסתר: המאמר נדפס כאן מכתבי"ד: 265 (לו, ב), שם בכותרת: דרוש לפורים תקנ"ז לפ"ק [ראה תיאור כת"י זה בהוספות בס' מאמרי אדה"ז הקצרים ע' תקצט] וכת"י 268 מו, א.

נוסח אחר של מאמר זה נמצא בתו"א דרושי מגילת אסתר צד, ב. ונוסח שלישי של המאמר נמצא בכתבי"ד: 411 טו, ב. 1174 כג, א בכותרת: תורת אדמו"ר שאמר בפורים תקנ"ז [כת"י 1174 כולל מאמרי תקנ"ז ע"פ הסדר, ראה תיאורו בהוספות לס' מאמרי אדה"ז הקצרים ע' תקצט]. והנוסח השלישי הוא בשינויים מנוסח התו"א אבל קרוב אליו, והנוסח הנדפס כאן הוא בשינוי רב מנוסח התו"א.

תוכן המאמר נמצא בהרחב הביאור, בס' מאמרי אדמו"ר האמצעי נ"ך ע' תיא. כמה הגהות קצרות השייכות להמאמר כאן, נדפסו אח"כ באוה"ת על מגילת אסתר ע' שט, ומתחיל: "לתורה ותוסף אסתר תקנ"ז". תוכן הקשור לתחילת המאמר כאן נתבאר בהמשך תער"ב ח"א ע' ריד-רטו.

כאמור, מאמר זה נאמר בשנת תקנ"ז, היא שנת הדפסת התניא (סלאוויטא, תקנ"ז), ואכן במאמר זה מציין פעמים רבות, "כמ"ש במ"א", וקאי על התניא כמפורט לקמן במ"מ [וראה לקמן במ"מ, פיסקא: יבא לאהבה ויראה בהתגלות, שבמאמר כאן מתייחס גם לדרוש נוסף שנאמר באותו פורים של שנת תקנ"ז].

(2) ותוסף אסתר ותעמוד לפני המלך: אסתר ה, ג: ותוסף אסתר ותדבר לפני המלך ותפול לפני רגליו ותבך ותתחנן לו להעביר את רעת המן האגגי ואת מחשבתו אשר חשב על היהודים [ולקמן מבאר כל המשך כתוב זה]. ובפסוק שלאחרי זה:

זה, זהו היום כו' זה¹² אלי ואנוהו, כמאמר¹³ רבן יוחנן בן זכאי לתלמידיו יהי רצון שיהא מורא שמים וכו' כמורא בשר ודם, ר"ל לנוכח כעומד לפני המלך.

ולפעמים¹⁴ נקרא כנס"י אסתר שנסתר האור בחשכות לילה, אבל באמת הגם שהוא בבחי' לילה שאינו רואה בעצמו התגלות אלקות אעפ"כ יודע שיש¹⁵ האהבה מסותרת היא ירושה לנו כמבואר במ"א, רק שנקרא שושן¹⁶ הבירה, כשושנה¹⁷ בין החוחים שהחוחים מסתירים שהם בגדים הצואים, ויכול להסירם ולהאמין באמונה שלימה שמלא¹⁸ כל הארץ כבודו, ר"ל זיוו והודו על ארץ ושמים והזיו שלו הוא רק בטל להאור. ומ"ש¹⁹ הלא את השמים ואת הארץ אני מלא ר"ל לעצמותו ולא זיוו לבדו, היינו נגדו ית' שאין הצמצומים והלבושים דבר נפרד בפ"ע אלא²⁰ כהדין קמצא דלבושא כו' כמבואר במ"א, ולכן קמיה כולא כלא חשיבי, ואינו נראה שום עולמות רק עצמותו, וזהו מאמר השם אני מלא. אבל אנו שאינו משיגים עצמותו ומהותו רק שרואים העולמות, צריך להתבונן שהוא רק זיוו והודו ממנו שבטלים אליו ויבא לידי התגלות הנק' זה, הוא²¹ הלילה הזה לה' כו'.

מונעים ומסתירים את השושנה ועוקצים אותה והו כל עניני וטרדות עוה"ז ותאוות נפש הבהמית.

18 שמלא כל הארץ כבודו ר"ל רצונו לומר זיוו והודו על ארץ ושמים: ע"פ ישעי' ו, ג (ובתרגום שם: זיו יקריה). תהלים קמח, יג.

19 ומ"ש הלא את השמים ואת הארץ אני מלא: ירמי' כג, כד. וראה לקו"ת צו יא, א"ב: והנה נודע בפ' מ"ש את השמים ואת הארץ אני מלא אני ממש היינו מהו"ע וכתוב מלא כל הארץ כבודו וכבודו היינו זיו יקריה זיו והארה לבד, והתירוץ הוא דאע"ג שמהותו ועצמותו ית' מלא השמים והארץ אך הוא קדוש ומובדל מהעולמות שאין משיגים אותו כלל, ומה שנמשך ומתגלה בעולמות זהו רק בחי' זיו יקריה זיו והארה לבד ועמ"ש מזה בד"ה ויקח קרח [לקו"ת נב, ג] כו'. וראה עוד באורך תו"א לעיל חיי"ש טז, א"ב. בשלח סג, ד. תו"א להלן הוספות ויקהל קיג, ד. לקו"ת נשא כג, ד ואילך [ומציין שם לעוד דרושים מרבינו הזקן בענין זה]. שלח מח, א. קרח נב, ג. מסעי צד, ד. ואתחנן ט, א. פ' ראה לג, א"ב.

20 אלא כהדין קמצא דלבושא כו' כמבואר במ"א: ב"ר פכ"א, ה. ראה תניא פכ"א. ושהיחוי"א פ"ד. תו"א ס, ג. לקו"ת שה"ש א, ב [ובמ"מ בס' מאמרי אדמו"ר האמצעי ויקרא ח"ב ע' תשכא].

21 הוא הלילה הזה לה': בא יב, מב: ליל שמורים הוא לה': להוציאם מארץ מצרים הוא הלילה הזה לה' שמורים לכל בני לדורותם.

11 זה היום: תהלים קיח, כד.

12 זה אלי ואנויהו: בשלח טו, ב. וראה שמו"ר פכ"ג, ט: ועולי הים כל אחד ואחד מראה באצבעו ואומר זה אלי ואנוהו.

13 כמאמר רבן יוחנן בן זכאי: ברכות כח, ב.

14 ולפעמים נקרא כנס"י אסתר שנסתר האור: ראה שמו"ר פ"ל, ד: וכן אסתר נתנה נפשה על ישראל ונקראו על שמה כו'. וראה מאורי אור (במאורות נתן) מערכת א, קמד. ובחולין קלט, ב: אסתר כו' ואנכי הסתר אסתיר גו'. בהמשך תער"ב שם: וז"ל: דבדוגמא כזאת בנפש הוא בהתלבשות הנה"א בנה"ב בחי' הסתר, שהכחות דנה"ב מתגברים ומעלימים ומסתירים על הנה"א דאז נק' נש"י בשם אסתר כו'.... אבל בעת שאין הדבר בהתגלות נק' בחי' אסתר כו'. והגם שיש רצון זה בכא"א מישראל אלא שמוסתר ונעלם כו' וההסתר הוא מהנה"ב, וכמ"ש כשושנה בין החוחים שהחוחים הם המונעים ומסתירי' את השושנה כו'.

15 שיש האהבה מסותרת היא ירושה לנו כמבואר במ"א: ראה תניא פ"ח, ובמ"מ לשם.

16 שושן הבירה: אסתר א, ב.

17 כשושנה בין החוחים: שה"ש ב, ב. וראה זח"א א, א. בתו"א ד"ה ותוסף אסתר שם (המקביל לכאן) מפרש יותר: וכל עניני העולם ומעשה עוה"ז הנעשים בכל לב ונפש הם נקראים חוחים ומסתירים בחי' זו מלהתגלות. ובארה"ת פ' ראה ע' תתד כותב: דהיינו שהחוחים הם הקוצים הם

וזהו ואמונתך²² בלילות, כשהוא בבחי' לילה אזי יחזיק באמונה וצדיק²³ באמונתו יחי' ואז יאיר לו הלילה כמו ביצי"מ²⁴ שהאיר להם הלילה כשמש בתקופת תמוז, ואח"כ נעשה מלילה הזה יום ההוא, ויושע²⁵ ה' ביום ההוא.

ואם הוא בגלות²⁶ בבל שהוא מבולבל כ"כ עד שאינו יכול להחזיק גם באמונה, העצה לזה צריך לצאת מן הדעת ולצעוק²⁷ אל ה' בצר לו מעומקא דלבא שהוא פנימית נקודת הלב שהוא²⁸ למעלה מן הדעת כמבואר במ"א, צעק²⁹ לבם אל ה', וע"ז נאמר הסתר³⁰ אסתר פני ביום ההוא שהיכן הוא גנוז ונסתר האהבה מסותרת ביום ההוא.

ולהבין³¹ ענין זה, הנה יש בחי' יום ההוא, ויושע³² ה' ביום ההוא, ויש בחי' לילה ההוא, בלילה³³ ההוא נדדה וכו', ועל בחי' יום ההוא נאמר ביום³⁴ ההוא יהי' לא יום ולא לילה כו', באמת הוא לא בחי' יום כו' רק למעלה מן הדעת, כדאיאת במדרש³⁵ אסתר שאמר הקב"ה באותה הלילה קול גדיא אני

הכוונה בזה היא לא הענין ש"לגבי הקב"ה אין שום צמצום והסתר והעלם מסתיר ומעלים לפניו (תניא סוף פכ"א) – כי אם שנמצא הוא בכנס"י גם בזמן ד"הסתר אסתר". ומציין שם בענין זה גם לד"ה ויהי אומן את הדסה בסה"מ עטר"ת ע' שח ואילך.

(31) ולהבין ענין זה הנה יש בחי' יום ההוא: ראה גם כן ענין זה באורך בד"ה בלילה ההוא תשכ"ה, בסה"מ מלוקט ח"ג ע' עג ואילך.

(32) ויושע ה' ביום ההוא: נסמן לעיל בסמוך.

(33) בלילה ההוא נדדה: אסתר ו, א.

(34) ביום הוא יהי' לא יום ולא לילה: זכרי' יד, ז: והי' יום אחד הוא יודע לה/ לא יום ולא לילה, והי' לעת ערב יהי' אור.

(35) במדרש אסתר שאמר הקב"ה: ראה אסתר רבה פ"ט, ד. תרגום שני לאסתר ע"פ בלילה ההוא (ו, א). ובלקו"ת צו, טז, ד: ההרים רקדו כאילים, שבגילוי אור הסובב נכללו כביטול נר בפני אבוקה, והיינו שהאורות דתיקון המלוכשי' בכלים נסתלקו מן הכלים ונכללו באור זה המקיף כו', הריקוד הוא עלי' הגדולה שלא בהדרגה כלל דהיינו באור הסובב, כאילים שאין בהם דעת ושרש בחי' זו הוא למעלה מהדעת, עמ"ש בד"ה ותוסף אסתר בענין מה קול גדיא כו' ע"ש. ע"כ. וראה גם אה"ת שה"ש כרך א' ע' קלח. כרך ג' ע' תתמו.

(22) ואמונתך בלילות: תהלים צה, ב.

(23) וצדיק באמונתו יחי': חבקוק ב, ד.

(24) ביצי"מ שהאיר להם הלילה כשמש בתקופת תמוז: ע"פ בשלח יד, כ. וראה מדרש תהלים כו, א.

(25) ויושע ה' ביום ההוא: בשלח יד, ל.

(26) בגלות בבל שהוא מבולבל כ"כ [כל כך]: ראה לקמן במ"מ, פיסקא: בגלות בבל כי שם בלל.

(27) ולצעוק אל ה' בצר לו: ע"פ תהלים קז, ו. ועוד. וראה בנדר"ד בס' מאמרי אדה"ז ענינים ח"א ע' רצד ואילך (בענין ותפול לפני רגליו): ראשית הקמת הניצוץ אלקות בתפילה הוא הצעקה שיצעוק אל ה' בבחי' צמאון ותשוקה כו', שתעלה הניצוץ לשרשה בתשוקה נפלאה בצמאון וצעקה גדולה כו' וצעקה זו עלי' וקירוב גדול כו' עד שבא ועולה אל מדרגת המשפיע בסמוך לו לקבל הימנו כו'. ועיין עוד שם ע' רחצ ואילך, שב ואילך.

(28) שהוא למעלה מן הדעת כמבואר במ"א:

ראה בענין אמונה שלמעלה מהדעת: תניא פ"ח. פמ"ו. וראה אגה"ק ס"ד. ועוד [וראה לקמן בסמוך: ואני בער כו' בהמות הייתי עמך ואני תמיד עמך כו'].

(29) צעק לבם אל ה': איכה ב, יח.

(30) הסתר אסתר פני ביום ההוא שהיכן הוא גנוז: וילך לא, יח. בלקוטי שיחות ח"ט ע' 147, מביא הענין שיאנכי" נמצא גם ב"הסתר אסתר" ומפרש:

שומע והשיבו המלאכים לא גדייא אלא קול עמך ישראל, והענין שתשובתם וצעקתם אז לא הי' מהתבוננות כ"א בצר להם וזהו בלא דעת כבהמה צועקת לאמה מחמת אהבה טבעית וזהו קול גדייא בלא דעת, והשיבו המלאכים קול עמך ישראל שמה שהוא בלא דעת כי הוא רוח³⁶ האדם העולה למעלה מן הדעת, ישראל³⁷ עלו במחשבה למעלה מבחינת המלאכים ולא כן הבהמה שהוא למטה מבחי' דעת, וכ"א אמר לפי בחינתו כי לגבי הקב"ה שהוא למעלה מעלה מבחי' השכל והדעת כנודע הכל כפתיים אצלו ולבהמה יחשבו לו כדכתיב ואני³⁸ בער וכו' בהמות הייתי עמך ואני תמיד עמך כמבואר במ"א אבל לגבי המלאכים שהם למטה מבחי' הדעת שאצלם³⁹ אהבה ויראה טבעית כמבואר במ"א הוא קול עמך ישראל שעלו במחשבה כנ"ל.

וזה הי' גם בגלות⁴⁰ בבל כי שם בלל כו' שהיו מבלבלים ועל שצעקו אל ה' בצר להם באהבה מסותרת נעשה בלילה ההוא, בחי' סוכ"ע, ואח"כ נעשה מזה אור יום ההוא, כי ע"י התבוננות זו כיו' אתה אבינו בחי' סוכ"ע שאין עולם מפסיק יבא⁴² לאהבה ויראה בהתגלות כמבואר במ"א, וביום ההוא נאמר לעת⁴³ ערב יהי אור.

וצריך לידע שצריך תחלה בחומר⁴⁴ ובלבנים לבא לבחי' יום ההוא כמו במצרים, והיינו עול⁴⁵ דרך ארץ למי שאינו מקבל עליו עול תורה, עי"ז ישים אל

36 רוח האדם העולה למעלה: ע"פ קהלת ג,

41 כי אתה אבינו: ישעי' סג, טז.

כא

37 ישראל עלו במחשבה: ב"ר פ"א, ד.

42 יבא לאהבה ויראה בהתגלות כמבואר

38 ואני בער כו' בהמות הייתי עמך ואני תמיד

במ"א: בתו"א מגילת אסתר צג, ג (ד"ה כי אברהם

עמך כמבואר במ"א: תניא פ"ח ופמ"ו [נסמן גם

לא ידענו, והוא ג"כ מפורים שנת תקנ"ז כמו

לעיל פיסקא שהוא למעלה מן הדעת].

המאמר כאן): כשיאמין אמונה אמיתית כי אתה

39 שאצלם אהבה ויראה טבעית כמבואר

אבינו, בחי' סוכ"ע, דכולא קמיה כלא חשיבא ואכל

במ"א: תניא פל"ט.

בי עשרה שכינתא שריא, ובבחי' סוכ"ע אין עונות

40 בגלות בבל כי שם בלל: ע"פ נח יא, ט. וראה

מבדילין ומפסיקין בין ישראל כו'.... בהתבוננות זו

תו"ח בראשית מד, ב ואילך, ושם מה, ב: ענין

כי אתה אבינו, יבוא מזה לאהבה ויראה בחי' פנים

בלבול ותערובות שלא כסדר כמו כי שם בלל כו',

בפנים רשפי אש התשוקה להוי"ה לבדו כו'. וראה

והוא מצד שהוא נבדל ומרומם בערך לגמרי מבחי'

עוד תניא פמ"ד, ונתבאר בהמשך תער"ב ח"א ע'

התחלקות המדות על כן כבוא הארה והמשכה ממנו

רכט [ישם: בסש"ב פמ"ד דאהבה שע"י ההתבוננות

למטה יתבטלו במציאות לגמרי עד שיתבלבלו

דכי אתה אבינו וכי הוא חייך כו' כשהן בהתגלות

מסדר מעמדם מבלי ימצא בכאו"א מקומו ושרשו

לבו נקי רעו"ד כו].

אלא מתחלפים גם ב' הפכים כמו ממזרח למערב

43 לעת ערב יהי אור: זכרי' שם.

ומדרום לצפון כו', וכמו קי"ס שהולך ברוח קדים

44 בחומר ובלבנים: שמות א, יד.

עזה מקדמונו של עולם ונעשה מהעלם דים יבשה

45 עול דרך ארץ למי שאינו מקבל עליו עול

כידוע במ"ש הים ראה ויגוס כו'.

תורה: אבות פ"ג מ"ה.

לבו לצאת ממצרים, ערות⁴⁶ הארץ שהם כל התאוות, ויזעק זעקה⁴⁷ גדולה ומרה ולבא לבחי' יום הנ"ל. ומי שמקבל עליו עול תורה פורקים ממנו עול דרך ארץ, בחומר⁴⁸ הוא ק"ץ ובלבנים הוא ליבון הלכתא ובכל עבודה בשדה הוא ברייתא, ומזה יגיה חשכו לבא⁴⁹ כנ"ל.

וזוהו ותוסף אסתר כו' שאהבה מסותרת בקשה מאת המלך, ותפל לפני רגליו, רגליו⁵⁰ הם בחי' המלאכים, עצי שטים עומדים, מלאכים⁵¹ עומדים, דרך⁵² גידולם הם עומדים תמיד דהיינו האהבה הטבעית שאצלם, ותבך ותתחנן לו ע"י האהבה הטבעית הנ"ל לעורר בחי' רגליו שהוא רחמים⁵³ רבים שלא לשקוע בזה העולם כמבואר במ"א.

להעביר מחשבת המון, והענין דיש ע' אומות ושרשם⁵⁴ ז' מדות רעות שבאדם, ובאמת לא היו צריכין למלחמה נגדם כי הם פגרים מתים ורוח⁵⁵ אין

אסתר ע' קי (ד"ה ותפול לפני רגליו). וראה גם תו"א מג"א צג, ג (ע"פ כי נפלתו קמתו).
51 מלאכים עומדים: ע"פ ישעי' ו, ב: שרפים עומדים גו'.

52 דרך גידולם הם עומדים: ע"פ יומא עב, א (ועוד): מאי דכתיב עצי שטים עומדים שעומדים דרך גדילתן.

53 רחמים רבים שלא לשקוע בזה העולם כמבואר במ"א: ראה תניא פמ"ה, ואגה"ת פ"ז (ובתניא מהדור"ק ע' תקל ואילך).

54 ושרשם ז' מדות רעות שבאדם: בס' מאמרי אדהאמ"צ קונטרסים ע' רמא: כנעני הוא בחי' אהבה ותשוקה בבחי' מסחר הבלי הזמן (מלשון כנעני נכבדי ארץ, וכנען בידו מאוני מרמה) עד ששוכח על ה' אחד לאמר כחי ועוצם ידי כו' והוא בחי' חסד דקליפה, פריזו הוא מלשון פרוות תשב בבחי' פריקות עול מלכות שמים כו', וכן חוי הוא ארס נחש הקדמוני כו'. וראה בפרטיות ע"ד הז' מדות שכנגד ז' האומות, בקהלת יעקב בערך כנעני, פריזו כו'. ובהערות בס' כתר שם טוב (השלם) לסי' רכו. ובס' בעל שם טוב עה"ת פ' שמות אות יא. ובאורך במ"מ החדשים (תשע"ט) לתו"א מגילת אסתר צט, ריש ע"ג.

55 ורוח אין בהם: לשון הפסוק יחזקאל לו, ח.

46 ערות הארץ: מב, ט. יב. וראה קהלת רבה פ"א, ד (בסופו). ע"ח שער ציור עולמות (שמ"ג) פ"א.

47 זעקה גדולה ומרה: ע"פ אסתר ד, א.

48 בחומר הוא ק"ץ: ע"פ זח"ג קנג, א: ויבאו מרתה, אתהדר לון אורייתא דבעל פה, מרה בדחקין סגיאי, בעניותא, דיתקיים בהו וימררו את חייהם בעבודה קשה זו קושיא בחומר דא ק"ץ ובלבנים דא לבון הלכה ובכל עבודה בשדה דא ברייתא, את כל עבודתם אשר עבדו בהם בפרך דא תיק"ו כו'. ועד"ז עוד בווהר.

49 לבא: אוצ"ל: לעתיד לבא.

50 רגליו הם בחי' המלאכים עצי שטים עומדים: תרומה כו, טו. ראה לקו"ת בלק עא, ג: והנה המלאכים נק' עומדים כמ"ש ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה וכנודע בפי' ענין עצי שטים עומדים והיינו שהם רק במדרגת ובחי' רגלים בלבד, וכמ"ש ג"כ ע"פ ותפול לפני רגליו ותבך ותתחנן לו כו' והוא מבואר בוהר (פ' לך לך דפ"ו ע"א) מאן רגליו אלין מלאכין כו'. וראה עוד ע"פ ותפול לפני רגליו במאמרי אדה"ז על ענינים ע' רצב"שג (ד"ה להבין ענין שלש עליות המלכות, שם בסגנון אחר אבל קשור להמבואר במאמר כאן). לקו"ת תצא מ, א. אוה"ת תצא ע' תתרכ. מגילת

בהם, כ"א שיש בחי' עמלק⁵⁶ שהוא החוצפה והגסות רוח שיש בכל מדה רעה להחשיב עצמו ליש ודבר בפ"ע, וזהו אמ"ס⁵⁷ תגביה כנשר כו'.

כי באמת יש האמיתי ראוי לקרא אליו ית', וזולתו הכל אין, וכל היותר גשם הוא יותר אין, רק בלשון בני אדם קוראים להמושג יש ולשאינו מושג אין, ומאמינים שהבריאה הוא יש מאין והאמת הוא להיפוך. ובחי' עמלק הוא המסמא את העינים לראות בעיני בשר את היש דבר נפרד, וע"ז נאמר מלחמה⁵⁸ לה' בעמלק מדור דור כו'. וזהו להעביר מחשבת המן שהוא עמלק החוצפה והגסות מלכותא⁵⁹ בלא תגא, ועי"ז המדות הם כלים מאליהם.

ומחשבתו⁶⁰ אשר חשב על היהודים. כי באמת מאין בא החוצפה והגסות לאיש ישראל, שנאמר כי⁶¹ אתם המעט מכל העמים שממעטים את עצמם כו', כי אם שיש היכולות הטומאה, ויש שם המן שמשליך משם מחשבות, חוץ למחיצתו, על היהודים ובהעביר מחשבתו כו' השיבו⁶² גמולו בראשו ותלו אותו על העץ במקום גבוה מאוד אשר שם שייך הגאווה והגדולה לחי עולמים, אבל בכאן צריך להשפילה עד לעפר, ואז ויושט⁶³ המלך כו' ותעמוד לפני המלך שנעשה לה עמידה וקיום מנפילתה שהאבה מסותרת נתעוררה ונעשה התגלות אלקות לנוכח לפני המלך, למהוי⁶⁴ אחד באחד כי הוא למעלה מן הדעת כנ"ל.

המן גו' אשר כתב לאבד את היהודים גו'. ושם ט, כה: ישוב מחשבתו הרעה אשר חשב על היהודים גו'.

61 כי אתם המעט מכל העמים שממעטים את עצמם: ואתחנן ז, ז. חולין פט, א. וראה לקו"ת שלח מה, ג.

62 השיבו גמולו בראשו ותלו אותו: ע"פ אסתר ט, כה. נוסח, ועל הנסים" לפורים.

63 ויושט המלך: אסתר ת, ד.

64 למהוי אחד באחד: ראה לעיל הערה 6.

56 עמלק שהוא החוצפה והגסות רוח: ראה סנהדרין קה, ב. וראה תוי"א תצוה פג, ד. שם מג"א צא, א. צה, א (ד"ה ותוסף אסתר המקביל להמאמר כאן). צט, ב.

57 אם תגביה כנשר: עובדי' א, ד.

58 מלחמה לה' בעמלק: ס"פ בשלח (יז, טז).

59 מלכותא בלא תגא: סנהדרין שם.

60 ומחשבתו אשר חשב: באסתר ה, ג (הכתוב

שבתחילת המאמר): רעת המן האגגי ואת מחשבתו אשר חשב על היהודים. ובאסתר שם, ה: מחשבת

מחוס אפרוחים מקטל ארץ

והתוספת אסתר ומשנה ארבע חולין וכו' ומכל ארבע רגלין וכו' : והפן עין

רגלין ומי שאינן ארבע רגלין : הנה נכונה טעם ארבע רגלין וכו'

בהיות ארבע רגלין האדם בעצמו המלכות אוקיות זורח מאותו אופן

וזאת שפוא קטן כלל השיב וכן טעמו וכן ארבע רגלין ביהונו ב

באס' עש' אחר אחר מאד ט' רחל כרחל ארבע רגלין טעם טעם טעם טעם

כו' נחשבו כללן טעם טעם טעם טעם טעם טעם טעם טעם טעם טעם

אלא קטנות זוהי הרגשית וזהו רחל עולם דומיליא (מה שאלה ע

שהתעלות אוקיות אלא לטובת הע' זה זה היס' כו' זה אל ואנוח

כאשר ירפ' אלהיהיו יהי ירפ' אוקיות אוקיות וכו' כחוקה כחוקה

לעילוי נשמת

הרבנית הצדקנית

מרת **חווה** ע"ה

גורארי'

בת אדמו"ר הרב **אברהם יהושע העשיל** מקאפישיניץ

אשת חבר שעמדה במסירות נאמנה על יד בעלה

הרה"ח הרה"ת ר' **שניאור זלמן** ע"ה

שפעל כל ימיו למלאות רצונותיהם הק'

ונאמן ביתם של רבותינו הקדושים

כ"ק אדמו"ר אדמו"ר מהוריי"צ

וכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

מגזע תרשישים הצדיקים הרבנים הקדושים

האוהב ישראל מאפטא ור' לוי יצחק מבארדיטשוב

דער הייליגער רוזינער

ולמעלה בקודש המגיד הגדול ממעזריטש

ומעוד גדולי תלמידי הבעש"ט

זצוקלה"ה

נפטרה בשם-טוב עש"ק אחר חצות

כ"ד אדר, ה'תשס"ו

ת. נ. צ. ב. ה.

נדפס על ידי ולזכות משפחתה שליט"א